

Občianske noviny

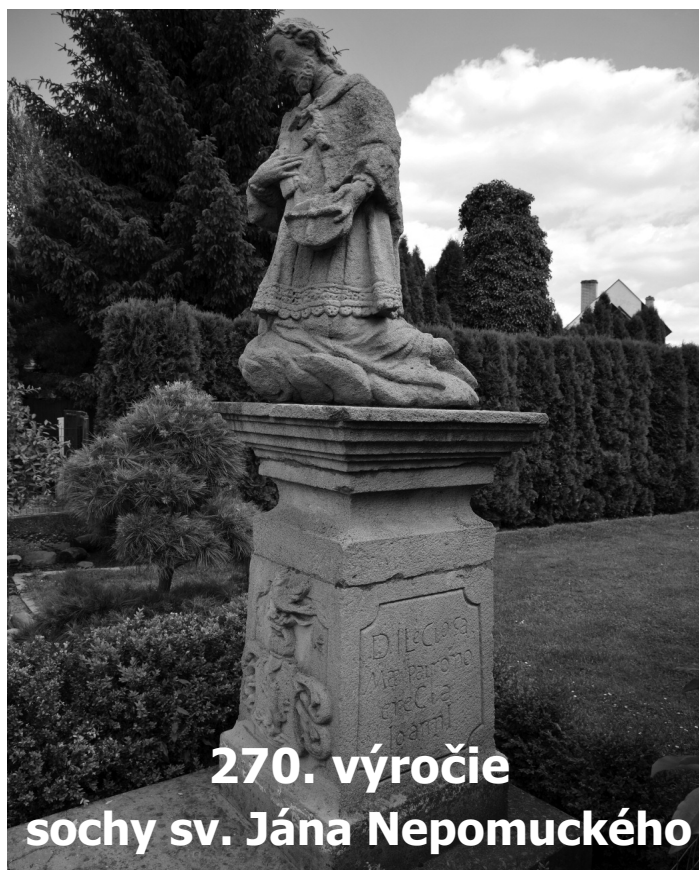
Trenčianske Stankovce

Špeciálne číslo 2023

HLAS

hlas.stankovce@gmail.com

Naše stankovské výročia

Socha sv. Jána Nepomuckého

Socha svätca

Ak si odmyslíme vek podzemnej krypty Jána Lipského a jeho rodiny, tak najstaršou nadzemnou dochovanou pamiatkou a stavbou na území našej obce je socha svätca oproti zdravotnému stredisku. Podľa dochovaných údajov z kroník a na nej má 270 rokov. Požiadali sme Slava Tomíka, autora knihy „Rozvadze – 800 rokov“ o povolenie zverejniť text viažuci sa k tejto pamiatke.

Slavo Tomík v knihe píše: „V priestore bývalého mlyna, v záhrade u Minárikov, je pieskovcový podstavec so sochou sv. Jána Nepomuckého. Táto socha je uvádzaná v zozname pamiatok Slovenska u obce Rozvadze, hoci stojí na pomedzí katastrov Rozvadze a Malé Stankovce. Na prednej strane je vytesaný erb, po stranách podstavca sú chronostiká viažuce sa k rokom 1753 a 1755.

Text na ľavej strane podstavca: „seMper ab InDignoItate orIsaCraia CLiente“. Text na pravej strane podstavca: „DILeClosa Mae patrono ereCta Ioanni“.

Približné znenie textu: „Navždy od nehodnej živého sluhu. Postavené k úcte môjho patróna Jána.“

Na štíte erbu je leopard s dvojítm chvostom držiaci v labách zahnutú šabl'u. V rohoch štítu je vľavo mesiac a vpravo hviezda. Klenot erbu tvorí vták s roziahnutými krídlami, stojaci na korunke a držiaci v zobáku vetvičku. Po bokoch sú znova mesiac a hviezda. Po bokoch štítu sú znázornené prikrývadlá. Vyobrazenie štítu s leopardom i klenotu s vtákom nabáda k priradeniu erbu k jednej z vetiev rodu Ruttkayovcov. No s najväčšou pravdepodobnosťou erb patrila niektorému potomkovi z rodu Raymanus, nakoľko erb z podstavca sochy je takmer totožný s ich rodovým erbom. Peter Raymanus bol manželom barónky Juliany Ruttkay z Rozváz a mohlo by ísť o novú variantu ich erbu. Je veľmi ťažké určiť jednoznačné vlastníctvo erbu, keďže jednotlivé vetvy šľachtických rodov, aby sa vzájomne odlišili, si často svoje erby upravovali.

V druhej polovici 18. storočia sa sv. Ján Nepomucký tešil veľkej popularite v našich končinách. Je to badateľné i z matrik narodených, keď ľudia často dávali synom meno podľa neho. Je uctievaný ako mučeník spovedného tajomstva a patrón pri prírodných pohromách a povodniach. Jeho vyobrazenie možno nájsť na mnohých miestach, predovšetkým na mostoch. Tomu zodpovedá i umiestnenie sochy pri potoku, v mieste brodu alebo mosta smerujúceho do mlyna. Vznik sochy sv. Jána Nepomuckého v tejto lokalite je pravdepodobne spojený s kaštieľom a kúriou, ktorá stála presne oproti, na druhej strane potoka, v tom čase vo vlastníctve potomkov Ruttkayovcov.

Socha svätca bola pôvodne umiestnená tesne pri potoku, kde bola lemovaná lipami. No keď sa pri meliorácii v 50-tych rokoch dvadsiateho storočia upravovalo koryto potoka, presunuli ju do záhrady pred Minárikov mlyn. V tomto čase bolo telo sochy vážne poškodené. Vtedajšia doba nepriala renovácii a udržiavaniu sakrálnych pamiatok, a tak až v roku 1967 sa podarilo sochu svätca opraviť a opätovne vysvätiť.

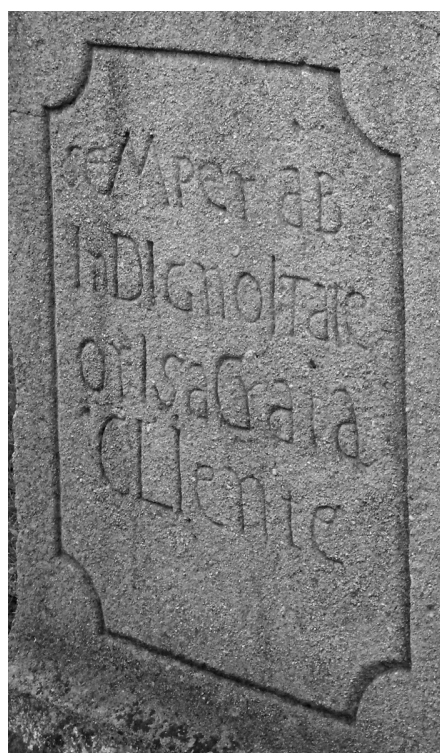
My sme pátrali po informáciách o soche a erbe s ním súvisiacom ďalej. Oslovili sme na slovo vzatých odborníkov na históriu šľachtických rodov a pečatí, docenta Miroslava Glejteka, profesora Petra Chrastinu a autora knihy „Atlas osobných pečatí“ pána Denisa Pongrácza.

Docent Glejteck nám povedal: „Takže, čo sa týka erbu na podstavci, z literatúry, ktorú máme k dispozícii, ide veľmi pravdepodobne o erb rodu Raimanus (Raymanus). S tým, že ten erb mal rôzne modifikácie. Kombinácia, kde leva v štíte sprevádzajú v horných rohoch hviezda a polmesiac bola bežne používaná v 18. storočí. V tých časoch dochádzalo k úpravám či už v dôsledku odlíšenia vetiev, alebo často aj voľným narábaním so znameniami. Nezriedka pre potreby rôznych nosičov (tesaných nápisov a pod.) niečo napr. vynechali, niečo doplnili a pod. Čiže vyvodiť z úpravy erbu jasné závery býva veľmi ťažké.“

Denis Pongrácz vo svojej knihe píše: „Rod Raymanus je doložený v roku 1598 v Malých Bierovciach. Armáľnu (šľachtickú) listinu získali v roku 1610, potvrdená je Kempelenom v roku 1613. Pôvodným klenotom v korune erbu bola holubica v leme s iniciálami IO-RAY, neskôr ho zmenili na sokola alebo orla. V modrom štíte stojí na zelenom kopčeku zlatý dvojchvostý lev so šabl'ou. V horných rohoch sú polmesiac a zlatá hviezda.“

Všetci spomínaní páni sa zhodujú, že erb na soche sv. Jána Nepomuckého je indikátorom donátora (darcu), ktorý sochu dal postaviť, čo je všetkým samozrejme jasné. V tejto chvíli pokračujeme v pátraní po donátorovi z radov rodu Raymanus, indície a rodokmeň tohto šľachtického rodu existujú. Takže veríme, že sa v blízkej dobe dozvieme presné meno toho, kto financoval vytvorenie a osadenie tejto sochy na území našej obce.

Dušan Pevný

Slovo pani farárky

Príhovor

Ďakujem Pánu Bohu za tento Evanjelický cirkevný zbor v Trenčianskych Stankovciach, do ktorého patria ľudia z Trenčianskych Stankoviec, Krivosúd Bodovky, Selca, Opatoviec, Veľkých Bieroviec a Trenčianskej Turnej (okrem Hámrov).

Ďakujem Pánu Bohu, že sa tu nerobia rozdiely kto odkiaľ je, ale naša som tu jednu veľkú rodinu, ktorej súčasťou môžem byť aj ja so svojou rodinou. Ďakujem Pánu Bohu, že nás spája LÁSKA, ktorá nezávidí, ale stmeluje. Ďakujem za priateľstvá, za otvorené srdcia a mnohé podujatia, ktoré organizujeme, a na ktorých sa spoločne stretávame. Ďakujem Pánu Bohu za pokoj, ktorý vládne nad nami, medzi nami a v nás. Ďakujem za Slovo Božie, ktoré cez generácie prehovára k nám a nedevaluje sa jeho hodnota. Znie predovšetkým v chráme, ktorý je centrálnym miestom, kde človek aj dnešnej doby hľadá utíšenie, odpovede a usmernenie do ďalších dní života.

K tomu mi dovoľte zacitovať slová Biblie z Listu Kolosenským 3,14: „A najmä priďte sa láskou, ktorá je spojivom dokonalosti,“ ktoré prajem, aby sa stali realitou pri každom jednom z nás bez rozdielu - aby sme si vedeli obliecť šaty utkané z Božej lásky k nám a pristanú každému pri akejkoľvek príležitosti. Lebo láska má veľa podôb a všetky jej prejavy sú ozdobou človeka. Nech naďalej žijeme pod Božou ochranou na tomto Bohu milom mieste v istote, že sme milovaní.

Jarmila Petruľová

„Slovo nášho Boha zostáva naveky.“

Biblia, Izaiáš 40,8b

Evanjelický kostol, Mal'ba: Akvarel, Michaela Sýkorová 2022

Už 240 rokov máme „hrad prepevný“ Výročie zboru ECAV

Dovolil som si z azda najznámejšej cirkevnej piesne evanjelikov použiť slová v nadpise svojho článku. Článku, ktorým chcem pripomenúť všetkým občanom našej obce fakt, že základ „prepevného hradu“ cirkevného zboru Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania bol vytvorený pred 240 rokmi v roku 1783 v časti obce Malé Stankovce. A o tom, že to bol základ veľmi silný a trvalý, svedčí história, ktorá prešla rokmi popod malostankovský vršok zvaný Vinohrádok a okolo Starohájskeho potoka. Niektorí rodáci by možno povedali, že sa kopček nad kostolom volá Malostankovské Hradište alebo Zelnice, no my použijeme názov Vinohrádok.

Už sme v minulosti viackrát v našich novinách napísali, že po vydaní tolerančného patentu z roku 1781 bolo evanjelikom dovolené si zakladať cirkevné zbory, a tak za hojnej podpory zemianskych rodov, najmä Silvayovcov, bol vytvorený 20. októbra 1783 Evanjelický cirkevný zbor v Malých Stankovciach.

Pod spomínaným vrškom Vinohrádok vzniklo za aktívnej účasti našich predkov centrum nielen duchovného života okolitých obcí, ale aj významné miesto, kde sa doslova tvorili dejiny tejto obce a nejednakrát aj Slovenska. Miestna fara, kostol a škola boli a zostanú nezmazateľným miestom, v ktorom pôsobilo a ovplyvňovalo našich rodákov veľké množstvo významných osobností.

Môžeme spomenúť Karola Rieznera, Pavla Mikulíka, Michala Kišša, Adama Podhradského, Štefana Križana – Žiranského, Cyrila Bodického, Petra Mičátka, Štefana Štukovského a mnohých, mnohých ďalších. S hrdosťou v srdci nesmieme zabudnúť, že sa na fare a pri kostolíku stretávali v časoch pôsobenia Pavla Čendekoviča v Malých Stankovciach najvýznamnejší predstavitelia štúrovcov. Veľmi častým hosťom tu býval Jozef Miloslav Hurban a zavítal sem za slovom podpory od priateľa Čendekoviča aj sám Ľudovít Štúr.

Ako na človeka, ktorý prežil časť svojho života v tak významnom prostredí, vplýval význam tohto miesta, ako si na tie časy spomínate?

Svetozár Štukovský:

„V Malých Stankovciach som sa narodil a strávil tam prvých 10 rokov života. Teda spomienky sú vyše 80 rokov staré, ale stále živé a je toho veľa, na čo s radosťou spomínam. Najčastejšie sa mi vynoria dni šantenia s priateľmi, hlavne s mojím vrstovníkom a susedom Jankom Škárom, s ktorým som trávil väčšinu času alebo u nich, alebo on bol u nás, plus boli sme v jednej triede.“

V tej dobe nebolo parádnej budovy školy ako dnes, ale jednotriedky v každej obci a žiaci dochádzali peši. Väčšina si priniesla aj obed, lebo vyučovalo sa dopoludnia aj odpoľudnia, a aj v sobotu. V nedeľu zas bol kostol a nedeľná škola, kde pán farár nám obyčajne urobil aj bábkové predstavenie, na ktoré som sa najviac tešil. Ulice nemali vtedy dláždenie a čistenie topánok bolo na dennom poriadku. Potok ešte nebol zregulovaný a bol v rovnakom stave ako snáď po storočia. V lete sme sa v ňom nahí kúpali a v zime zasa korčuľovali alebo len kĺzali.

Tam som prvý raz stál na korčuliach, zrovna ako prvý raz som sa sánkoval alebo lyžoval v humne pri škole. Odvtedy som zlyžoval mnoho parádnych lyžiarskych stredísk či v Európe alebo v Amerike, no na prvé začiatky sa nikdy nezabúda.

Náš život asi nebol príliš odlišný od čias pred 100 či 200 rokmi. Poludnie a večer oznamovali zvony, novinky zas bubeník. V dedine ešte nebol rozhlas, ani futbalové či tenisové ihrisko, ani materská škola a najbližší lekár bol Dr. Petrovič v Trenčíne. Deti sa rodili doma. Málo ľudí malo pravidelné zamestnanie, väčšina žila z malého kúska zeme, čo každý vlastnil. Každý poznal každého, ľudia si vzájomne pomáhali a dobre spolu vychádzali. Politika hrala podradnú úlohu v obci. MNV pozostávalo z jednej malej poloprázdnej miestnosti na hašičskej stanici a pán richtár, ak úradoval, tak nie veľa a z domu.

Oh, aký to bol veľký rozdiel od dnešného života. Boli to časy, ktoré sa minuli, zostali len spomienky, a ako to už typicky býva, zabúdame na problémy, ale pamätáme si, čo bolo dobré a pekné.“

Rodáci z cirkevného zboru

Spevokol z cirkevného zboru

Ondrej Prostredník ml.:

„Popri spomenutých veľkých menách by som si dovoľil pripomenúť ešte jedno z tejto skvelej galérie slávnych Stankovčanov. Ján Lipský, absolvent Evanjelického lýcea a významný kartograf, ktorý tu žil na prelome 18. a 19. storočia. Myslím, že vzdelanosť týchto ľudí zanechala svoju pečať na tom, čo by som mohol nazvať ako stankovská kultúra, teda to, čo formovalo generácie Stankovčanov: túžba po objavovaní nového a kritické vnímanie reality okolo seba.“

Jána Lipského, ktorý sa do dejín zapísal vytvorením prvej ucelenej mapy Uhorska a Sedmohradska, ako aj prvého obsiahleho slovníka obcí, pripomínam preto, lebo z môjho detstva a mladosti mi v pamäti okrem iného utkveli cirkevné zájazdy. Objavovanie krajiny, cesty po stopách reformácie, spoznávanie nových miest, rozširovanie obzorov a prekonávanie vlastných hraníc. Pamätám si, ako neraz na zájazd išli aj dva, tri staré RTO autobusy s pripojenou ikonickou vlečkou. Ten záujem vykročiť z vlastného sveta do neznámeho ma vždy inšpiroval a vlastne aj dosť zásadne vplýval na môj postoj k životu.

Môj nebohý otec často spomínal na túto ochotu Stankovčanov cestovať. Sám ju podporoval u mladých ľudí aj individuálne. Rozvíjal

Podobizeň Jána Lipského

u nich chuť poznávať svet aj v zahraničí a učiť sa jazyky. V tej dobe to bolo najmä východné Nemecko. Myslím, že pobyty v tamajších cirkevných letných táboroch zanechali pečať na mnohých Stankovčanoch a otvorili im dvere významných príležitostí v ich živote.

Prajem Stankovčanom, aby si zachovali túto chuť spoznávať nové svety, ktorú asi medzi tuzajších ľudí zasial kartograf Ján Lipský, a ktorú

rozvíjali a na ktorej mohli stavať všetci tí významní učitelia a kňazi, ktorí tu pôsobili. To je ten najdôležitejší predpoklad vedomostí a vzdelania. To je to, čo potrebujeme aj dnes, aby sme vzdelaním a chuťou poctivo poznávať svet okolo seba prekonávali každú pohodlnosť, nízkosť, všetky polopravdy a dezinformácie, ktoré ohrozujú našu spoločnosť a stavajú ľudí proti sebe. Potrebujeme múdrych ľudí, ktorí vedia spojiť sily a dať zo seba to najlepšie, aby ich obec a naša krajina rozkvitali.“

Redakčná rada

Razítko cirkevného zboru 1898

Cirkevný stánok evanjelikov má 220 rokov

Hrdosť nad zriadením cirkevného zboru, dobré časy, ktoré občas vystriedali roky, keď sa svet vôkol „zbláznil“ a ľudia stihala pohroma za pohromou, prežili občania okolitých obcí aj za veľkej pomoci duchovnej podpory a viery v kresťanské učenie. V miestnom evanjelickom kostole naberali silu, ducha a hľadali oporu, aby zvládli všetky nástrahy sveta.

Areál evanjelického kostola so zvoncami

Kostol Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania začali stavať v roku 1784. Vysvätený bol vo sviatok Svätej Trojice 8. mája 1803. Čiže pripomíname si v tomto roku aj toto významné jubileum – 220 rokov od vysvätenia. Tisíce konfirmandov prešlo výchovou a desiatky tisíc veriacich vstupnou bránou kostola pri rôznych udalostiach pod vedením 13 farárov. Sme radi, že štrnástou v poradí je pani farárka Jarmila Petruľová, ktorá pokračuje vo výnimočnom poslaní a pod jej rukami vyrástlo a vyrastá množstvo nových mladých ľudí pripravených na život v tom najlepšom význame slov založených na princípoch kresťanského učenia.

Pri práci v cirkevnom zbore nesmieme zabúdať ani na ostatné činnosti, ktoré boli a sú neodmysliteľnou súčasťou života farárov, ktorí pôsobili v zbore, a to výchova detí na detských besiedkach, príprava konfirmandov, modlitebné spoločenstvá, spevokoly.

Dnes môžeme povedať, že farári, ktorí pôsobili v malostankovskom kostole boli významným prínosom aj pre spoločenský život v celej obci. Aj oni sa významne zaslúžili o to, že v obci spolunažívali vo veľkom priateľstve, spolupráci a úcte obe cirkevné spoločenstvá, pretože sme obec s obyvateľstvom, ktorá má zastúpenie v evanjelickom a rímsko-katolíckom vierovyznaní.

Ako na Vás pôsobí sila prostredia našich spoločných predkov, keď prekročíte prah kostolných dverí a dušu oddáte rozjímaniu a duševnej rovnováhe?

Anna Ďurišová:

„Je to pokoj, pohoda, také uvoľnenie celej mysle. Keď tam dlhšie sedím, predstavujem si, ako to tam bolo za mojich mladých čias, čo všetko sa zmenilo... V kostole cítiť atmosféru, pri ktorej sa dá uvoľniť, cítiť sa dobre. Veľmi rada tam chodím, rada si zaspievam, rada počúvam pani farárku, keď nám vykladá písmo sväté.“

Eva Beňovičová:

„Pôsobí ako svedectvo viery a odhodlanosti. 240 rokov Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania v Malých Stankovciach, dnešných Trenčianskych Stankovciach, 220 rokov od vysvätenia evanjelického chrámu Božieho, miesta, ktoré ovplyvňovalo po stáročia životy veriacich, formovalo osobnosti, dávalo priestor na stíšenie duše, prinášalo pokoj človeku, a napokon naplňalo hrdosťou celé generácie až dodnes.“

Závan opradený históriou, hĺbka a múdrosť Božieho riadenia i pohľad na súčasnosť sprevádzajú človeka vstupom do nášho chrámu Božieho. Mysel sa odpútava od každodenných starostí a oči sa upriamia na oltár a štyri malé nenápadné sošky umiestnené pri nohách učeníkov. Pre mňa sú symbolom viery, nádeje, sily a múdrosti. Nádherný luster moderného dizajnu dotvára miesto, kde sa snúbi minulosť so súčasnosťou. Zo starodávnej kazateľnice sa zvestuje slovo Božie, ktoré posilňuje človeka vo všetkých okamihoch života. Vzácnym darom pre nás všetkých je skutočnosť, že priestory kostola a jeho okolia slúžia pre šírenie kultúry v našej obci a stretnutia pre kresťanov bez rozdielu vierovyznania, a to vďaka pani farárke Jarmile Petruľovej a jej manželovi.

Za skvost minulosti i súčasnosť s vďakou a úctou Eva Beňovičová.”

Farár Štefan Križan Žiranský

Výročie kostola

Zuzana Pet'kovská:

„S vďačnosťou, pri výročí posviacky evanjelického kostola v Malých Stankovciach, chcem niekoľkými vetami opísať môj vzťah k chrámu Božiemu (ako najčastejšie menujeme náš kostol). Od útlej mladosti, ba už od detstva, ma s týmto miestom spája silné puto. V ňom som bola pokrstená; prijatá do rodiny Božích detí, konfirmovaná i sobášaná. Postupne som si uvedomila, že je to miesto posvätené, určené na stretávanie sa so živým Pánom Bohom a naším Pánom a Spasiteľom Ježišom Kristom, prítomným vo zvestovanom Božom slove a prislúchaných sviatostiach. Je pre mňa veľkým, spoločným domovom. Pretože tu ako spoločenstvo veriacich oslavujeme Všemohúceho Pána, prijímame Jeho dary milosti, oslavujeme Ho a ďakujeme Mu za všetko.

Za môj hlboký a blízky vzťah k nášmu kostolu vďačím predovšetkým mojej mame, Alžbete Križanovej, rod. Dobiášovej (1919 – 2017). Kým jej to zdravotný stav dovoľoval, nevedela byť ani jednu nedeľu či sviatok bez návštevy služieb Božích. A so sebou viedla i mňa, jedínú dcéru. Návštevy kostola, toho, čo tam prijala, ovplyvňovali aj jej každodenný život. Každé ráno i večer popri modlitbe na kolenách pri posteli, nasledovali nábožné piesne. „Aj, již vychází sluncečko...“ a potom večer, „Pod večer tvá čeládka...“ ale aj iné. Nezabudnuteľné boli v rodičovskom dome i nedeľné dni.

Po príchode z kostola neraz sa ma opýtala: „Vieš, aký bol kázňový text?“ alebo, „ktoré piesne sme spievali?“

A potom pred obedom sa pred modlitbou ešte spievali aj piesne pred jedlom, jedna a niekedy aj viacej... Spomínam si na tieto chvíle spoločného spevu nábožných piesní ako upokojujúco na mňa pôsobili a posilňovali moju vieru v Pána Boha. Piesne z Transcencie (keď už nevládala spievať, tak si ich prečítala z nového

Bývalá cirkevná škola, v súčasnosti Zborový dom ECAV, Malé Stankovce

Ev. spevníka) ju sprevádzali až do posledných dní života. Často aj spomínala na svoj rodný dom, na svojho otca Jána Dobiáša, „tatička“, ako ho so súrodencami volali. Aj keď druhýkrát ovdovel a staral sa o svojich 7 detí-polosiroty (najmladšia dcéra nemala ani štyri roky), učil ich láске k cirkvi a viere. Nábožné piesne každodenne zneli v ich dome (postavenom na pozemku rodiny Sýkorčinovcov), tatičko spievali dokonca aj pri dennej práci, na roli či pri opatrovaní dobytká.

S kostolom sa v mojej mysli nevyhnutne spája i v cirkevnom zbore pôsobiaci farár. V našej rodine svojím pôsobením zanechali hlboké stopy viacerí (Cyril Bodický, Július Cibulka, Matej Tasler - krstili, vyučovali a konfirmovali mojich rodičov). Mňa vo viere usmerňovali a viedli najmä Ján Škára a Ondrej Prostredník. Pán farár Škára svojimi kázňami vyzýval každého poslucháča k pokániu, volal k zmene, k lepšiemu životu. Často navštevoval rodiny, bola to nevšedná udalosť, keď sa zastavil na rozhovor (neohlásený, vtedy neboli telefóny, ani e-mail...). Keď v kostole zakázali učiteľom organovať, podujal sa p. farár Škára nacvičovať v hre na har-

móniu viaceré dievčatá z nášho ročníka.

Z nás potom Danka Hrušovská roky kantorovala, mne zasa získaná zručnosť veľmi pomohla v mojej duchovenskej službe, pri výučbe detí, ale aj zastupovaní organistov či nacvičovaní spevokolu. Príchodom p. farára Prostredníka sa rozprúdila práca s deťmi v nedeľnej besiedke, ale i s mládežou. V tejto práci som na jeho podnet začala aktívne pôsobiť a na to, v rokoch Dubčekovho uvoľnenia, som sa rozhodla ísť študovať teológiu a tým som nastúpila na životnú cestu, po ktorej ma viedol, verím tomu, sám Pán Boh.

Vždy, keď prekročím prah a vstúpim do nášho kostola, uvedomím si, koľko jedinečných, veľmi dôležitých chvíľ som v ňom zažila. Preto zo srdca ďakujem Bohu za všetko, čo sme my i generácie pred nami tam prijali. A úprimne prosím, aby mnohí aj v budúcnosti o ňom vyznávali slovami nábožného žalmistu: „Aké sú milé Tvoje príbytky, ó Hospodine mocností! Duša mi túži, priam prahne po sieňach Hospodínových; srdce a telo mi plesá v ústrety Bohu živému.“ (Žalm 84,2-3).“

Farár Ondrej Prostredník s presbyterským zborom

Ondrej Prostredník a Alexander Dubček v evanjelickom kostole

Výročie kostola

Ján Jančo:

„Veľmi často, možno každý deň sa v myšlienkach vraciam na miesta mojich prvých duchovných krokov. Spomínam na preplnenú triedu na hodine náboženstva s br. farárom Škárom, keď sme sedeli v tej veľkej triede na zemi a bez akýchkoľvek pomôcok sme počúvali biblické príbehy. Na „Kušníerovci“ sme už s bratom farárom Ondrejom Prostredníkom začínali so stretnutiami mládeže a viedli sme Detskú besiedku.

Veľmi dobre si pamätám na nadšenie, ktoré zavládlo, keď padlo rozhodnutie stavať novú faru. Bol som veľmi prekvapený, ako sa starší bratia do toho pustili a s veľkým nasadením pripravovali materiál, brigády a prinášali milodary. S novými priestormi prišli nové príležitosti pre prácu s deťmi, mládežou, spevokolu aj Biblických hodín. Aj nové možnosti prijatia návštev susedných zborov Trenčín, Kochanovce a aj zahraničných. Osobné nasadenie a kontakty br. farára Ondreja Prostredníka boli pre nás vždy výzvou: ísť na návštevu, ale aj prijať návštevu.

Nezabudnuteľný zostane mládežnícky „Zimný tábor“ počas zimných vianočných prázdnin. Päť dní dopoludnia i večer z rôznych zborov z celého Slovenska - s postavou Abraháma a ďalších tém. Viac ako päťdesiat mládežníkov, hostia boli ubytovaní v rodinách. Pre mňa a mnohých ďalších to bol čas, keď o našom zbore platilo: „Poznám tvoje skutky, i lásku, i vieru, i službu, i tvoju trpezlivosť a tvoje posledné skutky, hojnejšie než prvý.“ Zjav 2,19.

A čo ma teší dnes? To, že súčasná generácia a sestra farárka Jarmila Petulová sa neuspokojila s peknou históriou, ale tvoria a budujú hospodárske zázemie a duchovná práca napreduje so všetkými generáciami.

A budúcnosť môže byť práve týmto pekná pre všetky generácie, aby mohlo vždy platiť o celom našom zbore: „Kto zvíťazí, takto bude oblečený do bieleho rúcha a nevymažem jeho meno z knihy života, ale vyznám jeho meno pred svojím Otcom a pred Jeho anjeli.“ Zjavenie 3:5.”

Miroslav Vaško:

„Do nášho chrámu Božieho chodilo niekoľko generácií mojich predkov. Moja prvá návšteva v chráme Božom v Malých Stankovciach bola pri mojom krste. Od tej doby uplynulo už 41 rokov, počas ktorých som kostol vnímal rôzne, najmä v súvislosti s významnejšími etapami a okamihmi môjho života, ale podstata bola vždy rovnaká - duchovná.

Moja rodina bola vždy spojená so zborom ako i s kostolom ako budovou, kde sa konali Služby Božie. Generácie mojich predkov navštevovali Služby Božie a každý z kazateľov pozitívne smeroval a ovplyvňoval ich duchovný život. Rodina bola s chrámom spätá ale aj prozaickejšie - v súvislosti s ich remeselníckymi zručnosťami. Otec - maliar natierač, využíval svoje schopnosti pri obnove kostola. Ja ako dieťa som s ním chodil a mohol som absorbovať silu prostredia chrámu aj mimo času konania Služieb Božích.

Možno aj preto sa kostol ako budova stal v mojom živote jedným z najdôležitejších miest a získal som k nemu veľmi blízky vzťah.

Môj pozitívny vzťah sa prejavil v mladosti prijatím funkcie mendíka, pomocníka v chráme a prednádavnom som s hrdosťou prijal funkciu kostolníka.

V osobnom živote som so svojou rodinou vo veľmi nedávnej minulosti v chráme prežíval krásne chvíle pri uzavretí manželstva a pri krste nášho syna.

V múroch kostola som vždy cítil silu histórie, ku ktorej prispel každý jeden z cirkevníkov, ktorý chodil do kostola a zanechal nezmazateľný odtlačok citelný pri každej jeho návšteve. Avšak to najsilnejšie, čo je možné cítiť, je prítomnosť živého Boha, bez ktorého by to bola iba budova ako každá iná.”

Stará zvonica nad evanjelickým kostolom

Žiaci s učiteľkou Rybovičovou vo dvore starej školy

Výročie kostola

Kostol po generálnej oprave

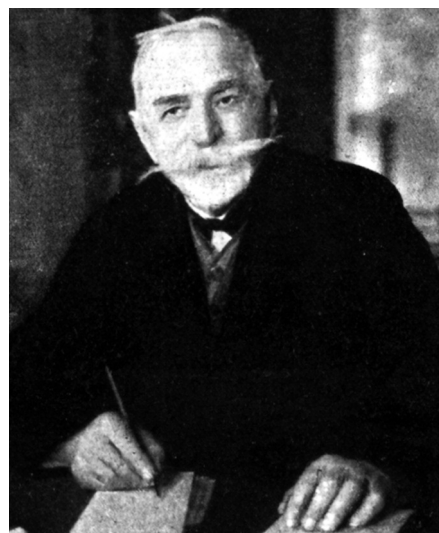
Kostol zo zadnej strany dvora

Farár Cyril Bodický

Kantor a učiteľ Štefan Štukovský

Michal Kišš v čase pôsobenia v cirkevnej škole v Malých Stankovciach

Daniela Hrušovská:

„Na základe požiadaviek autora tohoto článku chcem prispieť i ja Daniela Hrušovská (Hašková) mojimi spomienkami o mojej činnosti v tomto cirkevnom zbore pri tomto jeho slávnom výročí vzniku.

Narodila som sa v evanjelickej rodine, rodičom Jánovi Haškovi a Anne, rod. Pevnej, ktorí mi od malička vštepovali lásku k Bohu a prijatie učenia Martina Luthera v evanjelickom ponímaní. Od malička som chodila do kostola s mamou a vnímala som účinok tohoto prostredia v ďalšom mojom živote a prispievala som aj svojou činnosťou.

Túto činnosť ovplyvnil aj pán farár Škára, ktorý navštevoval moju rodinu každú sobotu za účelom využiť služieb môjho otca ako holiča a dal návrh mojim rodičom, že ma naučí hrať na organe vzhľadom na to, že mám dobrý hudobný sluch a pekný hlas pri speve pesničiek.

Tak sa aj stalo a naučil mňa aj Zuzku Križanovú (Petkovskú) a Annu Záhumenskú v krátkom čase hrať na organe a sprevádzať služby Božie v našom cirkevnom zbore. Vtedy som mala len 11 rokov. Túto činnosť som vykonávala cirkevnom zbore v Stankovciach asi 11 rokov.

Potom, po založení rodiny s Ivanom Hrušovským, sme sa presťahovali do Bánoviec nad Bebravou, a tam som v tejto činnosti pokračovala i napriek pôsobeniu prekážok vedúcej sily v našej spoločnosti.

Pôsobili sme aj s manželom pri nácviach, vedení, dirigovaní spevokolov v Stankovciach i v Bánovciach. Po návrate do mojej rodnej obce, moje kroky viedli znova do tohoto chrámu, kde som bola pokrstená, konfirmovaná, sobášená a teším sa, že môžem znova navštevovať tento môj cirkevný zbor, ku ktorému mám vrúcny vzťah a môžem napomáhať znova pri účinkovaní v spevokole a ďakovať Pánu Bohu za tieto danosti, ktorými ma obdaroval.”

Výročie kostola

Jozef Pacek:

„Keď som ako malý chlapec prekračoval prah chrámových dverí, vždy som mal pocit, že vstupujem do niečoho obrovského, ale aj ohromujúceho zároveň. Myslím, že práve toto bol od vekov zámer staviteľov, aby sa človek v chráme cítil ako ten, ktorý je sám o sebe síce ničím, no vďaka nekonečnej Božej milosti len o niečo menším od božských bytostí, ovenčený slávou a dôstojnosťou, pánom nad dielom Božích rúk... Tak sa o tom aspoň píše v Biblii v 8. žalme.

Neskôr som začal vnímať veci trochu inak. Nezmazateľnú stopu na mojom duchovnom raste zanechal br. farár Prostredník. Bol som v tom poslednom ročníku konfirmandov, ktorých v Stankovciach konfirmoval. Mal som vtedy len jedenásť rokov a konfirmoval ma pod podmienkou, že tak, ako som sa dovtedy zúčastňoval temer všetkého, čo sa na fare a v kostole dialo, budem sa zúčastňovať aj naďalej. Keď odišiel, len veľmi ťažko som sa s tým vnútorne vysporiadaval. Stratil som veľmi dôležitého človeka v mojom živote. Tak som to vtedy vnímal a trochu dlhšie mi trvalo, kým som si našiel cestu k novému br. farárovi Balážovi. Ale našiel som, aj keď sa o niekoľko rokov naše cesty rozšli. S odstupom času sa ukázalo, že to bol tak isto aj on, ktorý zanechal hlbokú stopu už nielen v mojom duchovnom raste, ale aj počiatčom teologickom formovaní.

Dnes, keď prekročím prah tých mocných chrámových dverí, zmocňuje sa ma neuveriteľná bázeň a v značnej miere i nostalgia. V jednom momente sa mi v mysli premietnu mnohé a mnohé udalosti, ktoré som tu zažil, a ktoré ma s týmto miestom spájajú. Navždy. Tak hlboko sa vryli do môjho vnútra, že môžem povedať, že kostol, fara, stará škola, záhrada, a vôbec celá atmosféra tohto prostredia – to všetko sa mi stalo akýmsi milovaným hniezdom. Ako napísal maestro Rúfus o Slovensku, ja by som v tejto súvislosti napísal: „Viem jedno hniezdo. Rád ho mám...“ Nie je veľa príležitostí vracať sa doň, iba ak v spomienkach. Tak aspoň takto cez maestrovu báseň: „Môj dobrý Bože, zhladni naň. Stráž nám ho neustále.“

Redakčná rada

Deti pri hre na cirkevnom dvore, v roku 1943

Interiér vynovenej Starej školy na pozemku ECAV

Spevokol Rozsieváč s vlastným orchestrom pôsobiacim pri cirkevnom zbore po vojne

Výročie kostola**Konfirmandi 1952 s farárom Škárom****Historické foto**

Výročie kríža v Sedličnej

Výročie kríža

Na Slovensku existuje veľa kultúrnych a historických pamiatok. Ani naše bývalé obce neboli v tomto výnimkou, ale, bohužiaľ, za minulej doby bolo veľa z nich zlikvidovaných a zostalo ich už málo. Jednou z tých, ktoré nám zostali, je aj sakrálna pamiatka Kríž v Sedličnej, ktorý je postavený v tesnej blízkosti hranice s chotárom Malých Stankoviec. V tomto roku si pripomínáme 75 rokov od jeho postavenia a v článku sa dozviete viac o jeho histórii.

V Sedličnianskej kronike na strane 74 znamená udalosť roku 1948 o ňom vtedajšia kronikárka, učiteľka Alžbeta Sirotná, zapísala nasledovné:

„Začiatkom júna 1948 mala naša obec milú slávnosť. Rímsko-katolícka mládež Sedličnej, Malých Stankoviec a okolia postavila pekný kríž ako poďakovanie Všemohúcemu za ochranu nášho kraja cez front. Kríž postavili pri hradskej medzi Sedličnou a Malými Stankovcami na pozemku darovanom obcou Sedličná. Posviacku previedol a krásnu reč povedal pán farár František Bartáček z Trenčianskej Turnej, ktorý prišiel odtiaľ s procesiou. Žiaci a mládež predniesli básne.“

Do katolíckej kroniky v roku 1990 pani Margita Gavendová zapísala:

„Dňa 13. mája 1990 z podnetu KDH v obci pripravili sme spomienkovú slávnosť obetiam padlých vo všetkých vojnách, spojenú s pobožnosťou pri kríži na rozhraní častí obce Sedličná a Malé Stankovce. Na stretnutie sme pozývali všetkých občanov obce s hlavnou myšlienkou „Všetci patríme pred kríž, všetci máme za čo ďakovať a o čo prosiť.“ Pobožnosti sa zúčastnilo asi 300 ľudí. Medzi prítomnými bolo i zopár občanov evanjelického vyznania. Bolo to veľmi osočné a príjemne strávené popoludnie. Po poklone pred Krížom, pripomenuli sme si a pomodlili sa za všetkých, ktorí zahynuli formou násilia vo všetkých dobách, prihovorili sme sa i k dnešnej mládeži s cieľom povzniesť ducha, nebáť sa a nehanbiť sa verejne priznať k Pánu Bohu. Pripomenuli sme si 9. výročie drámy na Svätopeterskom námestí, doplnené modlitbami a piesňami na oslavu Svätého Otca. Pripomenuli sme si 73. výročie Fatimského zjavenia Panny Márie v Portugalsku a jej odkaz súčasnému svetu. A keďže bol mesiac máj, venovaný úcte Panne Márii, modlitbami, básňami detí a krásnymi mariánskymi piesňami sme túto pobožnosť zakončili. Celý program vhodne doplnil Spevácky zbor farskej katolíckej mládeže s hudobným sprievodom.“

Prečo to všetko opisujeme? Pretože 40 rokov uplynulo od vysviacky tohto kríža. A po uplynulých 40 rokoch sme sa tu mohli prvýkrát verejne stretnúť, verejne vyznať svoju vieru, dopriať pocit slobody nielen očiam, ušiam, ale aj duši. Zistiť, že tu patríme všetci, upevniť sa v jednote, poprosiť Pána Boha o milosť, viesť život

v kresťanskej láske a viesť odpúšťať. Pobožnosť pripravila a sprevádzala pani Margita Gavendová.“

V Katolíckej kronike, v zápise za rok 2018, pani Margita Gavendová uviedla:

„V mesiaci jún 2018 uplynulo 70 rokov od postavenia a posviacky kríža na rozhraní vtedy ešte dvoch obcí - Sedličnej a Malých Stankoviec. Kríž dala zhotoviť kresťanská mládež z oboch obcí a členovia vtedajšieho divadelného krúžku. Bol postavený ako poďakovanie Pánu Bohu za ochranu a prežitie II. svetovej vojny. Keďže náš rodinný dom stál najbližšie ku krížu, pri prípravách posviacky ako 7-ročné dievča som spolu s Elkou Šmatlákovou (terajšia pani kostolníčka Gabriela Orságová) a ďalšími deťmi posluhovala aj ja. Hlavnou organizátorkou bola dnes už nežijúca Mária Šmatláková (tetka Marka), ktorej sa stal kríž, ako aj kríž na cintoríne v Sedličnej, srdcovou záležitosťou. Po stranách kríža zasadila 2 lípy – znaky Slovenska a celý areál vysádzala kvetmi, o ktoré sa celé desaťročia, až do nevládnosti v starobe, dôkladne starala. Vodu na polievanie musela nosiť až z našej rodinnej studne, čo nebola až taká malá vzdialenosť. Okolie kríža bývalo vždy počas celých rokov jedna kvitnúca záhrada. Robila tak i v rokoch ateizácie a tvrdých represálií voči cirkevným predstaviteľom a veriaci, kedy mnohí ľudia, niektorí z ľahostajnosti, iní zo strachu alebo zo zistných dôvodov, tajili svoju vieru a báli sa čo i len skloniť hlavu pred krížom a nebudaj ešte sa prežehnať. S prácou pri kríži jej chodili pomáhať dnes už tiež nebolé pani Mária Repková a Zuzana Kadáková, obe z Malých Stankoviec. Nech Pán Boh bohato odmení ich obeť a tiež obeť príslušníkov jej rodiny, ktorí jej ochotne pomáhali.“

Pani Gavendová ďalej hovorí: „Keďže zub času poznačil aj tento kríž (ščernalý nepriazňou počasie, obrastený machom, s prasknutým statívom a rozbitou tabuľkou na priečelí), so súhlasom a s výdatnou finančnou pomocou opäť Marišky Šmatlákovej, som v roku 2002 ako vtedajšia členka Farskej rady zabezpečila u poľníckara pána Husára jeho opravu a renováciu a spolu s mojimi vnukmi sme očistili a nanovo natreli oplotenie. Pokiaľ mi sily stačili, snažila som sa, i za pomoci iných, zdobiť a aspoň

častočne udržiavať dôstojnosť tohto posvätného miesta. Verím, že i v budúcnosti si Pán Boh nájde ľudí, ktorí ho budú udržiavať a spravovať, aby budúce generácie prechádzajúce popri ňom, upovedomovalo, že tu žijú kresťania, a že sila viery ich predkov u ukrižovaného Ježiša, by mala byť pre všetkých vzorom a celoživotnou metou pre každého človeka.“

V roku 2018, pri príležitosti 70. výročia posviacky previedli pracovníci OPS, na podnet poslankyne PaedDr. Olgy Šmatlákovej, obnovu kríža, oplotenia a vyčistili okolie, za čo im patrí veľké poďakovanie.

Štefan Šmatlák

Redakcia HLAS

Noviny pripravili: Ing. Martin Jurčo, Gabriel Kádák, Bc. Monika Pevná, Ing. Jozef Kádák, Bc. Radovan Siva, Dušan Pevný, Pavol Kurtiš, Ing. Štefan Šmatlák, Tomáš Sliva, Slavo Tomík, Ing. Vendelín Sedláček, Dominika Mojžišová, Pavol Múdry, Mgr. Vlasta Pevná - korektúry.
Tlač: PN Print s. r. o., Štefánikova 130, Piešťany. Náklad: 1000 ks.
Periodicita vydania: 6x ročne. Zapísané v Zozname periodickej tlače Ministerstva kultúry SR pod číslom: MK – EV 5100/15.
Vydavateľ: Dušan Pevný, Rozvadze 501, 913 11 Trenčianske Stankovce

Texty sú zverejnené v pôvodnej verzii autorov bez úprav.

Podnety občanov možno zasielať na e-mailovú adresu: hlas.stankovce@gmail.com.

